

Udenforskabets pris og Skandia-modellen

Sociale investeringer

- et vigtigt bidrag til den menneskelige og den samfundsøkonomiske bundlinje

Et samarbejde mellem:

skandia :

CBS **CEBR, CENTRE FOR ECONOMIC AND BUSINESS RESEARCH**
COPENHAGEN BUSINESS SCHOOL

Skandia sætter fokus på sociale investeringer

I Danmark lever mere end en halv million mennesker i såkaldt udenforskab. De menneskelige konsekvenser i form af tabt livskvalitet og muligheder for dem og deres familier, kommer vi aldrig til at kunne sætte tal på, men vi kan regne ud, hvad det koster os som samfund. Dermed kan vi også sætte tal på det økonomiske potentiale for samfundet, hvis vi, gennem at investere i sociale og forebyggende indsatser, kan reducere udenforskab.

Desværre bliver sociale tiltag og forebyggende indsatser ofte betragtet som en omkostning i et budget og ikke som en investering i fremtiden. Den opfattelse vil Skandia gerne gøre op med – Derfor har vi udviklet Skandia-modellen.

Skandia har som pensions- og forsikringselskab livslange forpligtelser over for vores kunder og er derigennem en integreret del af velfærdssamfundet. Vores strategi for virksomhedsansvar (CR) er at bidrage til både den menneskelige og den økonomiske bundlinje; for individer, for virksomheder og for samfundet som helhed. Vi ser dels på begrebet bundlinje, som et udtryk for den personlige gevinst ved at trives og leve et godt liv, og dels som et udtryk for den økonomiske gevinst der er, ved at mindske problemer, undgå at de vokser sig store eller forebygge, at de overhovedet opstår.

Vi er som virksomhed vant til at se på de langsigtede fordele ved forebyggende indsatser og sociale investeringer, frem for blot at fokusere på de kortsigtede omkostninger. Det er en tankegang, der går helt tilbage til Skandias etablering i Sverige i 1855, hvor Skandia ikke blot tilbød brandforsikringer, men også gik direkte ind i arbejdet med at brandsikre boligerne i Stockholm og dermed sikre byen mod nye storbrande. På samme måde ved vi, at når vi i dag tilbyder vores kunder hjælp til at forebygge eksempelvis livstilssygdomme, koster det os måske penge på kort sigt, men på langt sigt får færre kunder brug for deres sundhedsforsikringer, og flere får mulighed for at leve længere med større livskvalitet. Dermed bliver omkostningen på kort sigt til en gevinst på langt sigt, både for os og for vores kunder.

Det samme gør sig gældende i det danske samfund, hvor borgerne er et værdifuldt aktiv, det er værd at investere i. Derfor har Skandia udviklet en model, der kan vise de potentielle økonomiske effekter af investeringer i sociale tiltag og forebyggende indsatser – Skandia-modellen.

Målet er i sidste ende, at mindske antallet af danskere, der lever i eller er i risiko for at få et liv i udenforskab.

Potentiale på 45,1 milliarder kroner årligt

Skandia har bedt Centre for Economic and Business Research (CEBR) ved Copenhagen Business School (CBS) om at udvikle Skandia-modellen og beregne udenforskabets pris.

Ifølge CEBR koster udenforskab den offentlige sektor, og dermed det danske samfund, 34,7 milliarder kroner i 2012. Dertil kommer yderligere mistede skatteindtægter; hvis for eksempel alle i udenforskab i stedet befandt sig i Sammenligningsgruppen, ville skatteindtægter beløbe sig til 10,4 milliarder i 2012. Den samlede potentielle samfundsøkonomiske gevinst ved at mindske udenforskab i Danmark er altså 45,1 milliarder kroner i 2012. Det er i det lys, vi skal betragte investeringer i sociale tiltag og forebyggende indsatser.

Sådan er udenforskabets pris beregnet

Udenforskabets pris er udregnet af Centre for Economic and Business Research (CEBR) ved Copenhagen Business School med udgangspunkt i målgrupperne fra Skandia-modellen.

Udenforskabets pris beskriver dels de omkostninger, den offentlige sektor har, ved at en gruppe af mennesker af sociale, helbreds- eller arbejdsmæssige årsager er, uden for samfundet og dels den gevinst i form af skatteindbetalinger, som disse mennesker potentielt kunne bidrage med. Resultatet af dette regnestykke er det samlede økonomiske potentiale, der ligger i at investere i sociale tiltag og forebyggende indsatser.

Metode

Med afsæt i nedenstående definition har CEBR, på baggrund af data fra blandt andet Danmarks Statistik, Registeret for stofmisbrugere i behandling, Landspatientregistret m.fl., opgjort, at 542.000 danskere er i socialt udenforskab. Den vedlagte rapport fra CEBR viser den fulde beregning af udenforskabets pris og metoden bag udregningen.

Skandia-modellen definerer, at et menneske er i socialt udenforskab, hvis de falder ind under mindst en af følgende fem grupper:

- Stofmisbrugere
- Personer, der har anbragt uden for hjemmet som børn
- Personer med psykiske lidelser
- Personer med livsstilssygdomme (udvalgte sygdomme)
- Personer på langvarig offentlig forsørgelse

Omkostningsberegningen i modellen baserer sig udelukkende på de registrerede direkte omkostninger for ovenstående grupper. Der er således ikke indregnet nogen former for antagelser om yderligere omkostninger eller effekter. Dermed er Skandia-modellen baseret på en konservativ opgørelse af de offentlige omkostninger forbundet med udenforskab.

Videreudvikling

Flere kommuner har i løbet af pilotfasen peget på, at Skandia-modellen kunne videreudvikles til også at omfatte en række af de kommunale udgifter forbundet med socialt udenforskab. Det kunne fx være udgifter til anbringelse udenfor hjemmet, misbrugsbehandling eller visse udgifter jf. Serviceloven.

Det er Skandias ambition at videreudvikle modellen løbende, så den giver et endnu mere komplet billede af det økonomiske potentiale ved sociale tiltag og forebyggende indsatser.

God læselyst.

Peter Holm
Vicedirektør Corporate Responsibility, Skandia

Introduktion til Skandia-modellen

Skandia-modellen er et regneværktøj, der kan beregne det økonomiske potentiale for den offentlige sektor ved sociale indsatser. Modellen er udviklet for Skandia Danmark af Centre for Economic and Business Research (CEBR) ved Copenhagen Business School.

Skandia-modellen er lavet efter svensk forbillede, men er tilrettet danske forhold ved blandt andet at benytte registerdata og ved at følge Socialstyrelsens anbefalinger til samfundsøkonomiske evalueringer. Hovedsigtet med den danske Skandia-model er at skabe en fælles referenceramme for, hvordan man beregner det økonomiske potentiale for sociale indsatser, og ikke mindst at skabe et fælles sprog indenfor økonomiske evalueringer på tværs af offentlige instanser.

Sociale indsatser er en investering

Formålet med sociale indsatser er at hjælpe udsatte borgere til et bedre liv. Men et bedre liv er ikke altid den eneste gevinst ved en social indsats – ofte kan der også forekomme en reduktion af omkostninger (eksempelvis overførselsindkomster) for borgeren set fra den offentlige sektors synspunkt på den længere bane, hvis det sociale tiltag lykkes. Det er denne potentielle omkostningsreduktion, som Skandia-modellen kan regne på. Den grundlæggende idé bag Skandia-modellen er således, at selvom det koster det offentlige penge her og nu at gennemføre en social indsats, så vil der potentielt på den længere bane være en omkostningsreduktion for den offentlige sektor, hvis tiltaget lykkes – i tilgift til øget livskvalitet etc. for den enkelte borger. Overordnet sagt, så er Skandia-modellen et regneværktøj, som kan sammenholde omkostningerne til et socialt tiltag med de potentielle omkostningsreduktioner for det offentlige og regne på, om tiltaget betaler sig hjem på den længere bane.

Modellen er altså det, der kaldes en cost-savings analyse, som betragter gevinsterne udelukkende fra et offentligt perspektiv. Fokus er på den offentlige sektor, fordi det ofte er vanskeligt at kortlægge og værdifastsætte de private konsekvenser af sociale tiltag (det er eksempelvis vanskeligt at kvantificere livskvalitet og bedre tid etc.). De økonomiske gevinster i modellen udløses af to elementer: en reduktion af omkostningerne til målgruppen for den offentlige sektor ved at lave et succesfuldt tiltag (som reducerer omkostningerne), og en øgning af målgruppens skatteindtægter som kan forekomme ved at lave et socialt tiltag.

Hvis man f. eks. laver et tiltag, som får rykket en vis andel af kontanthjælpsmodtagere over i beskæftigelse en del af året, vil den offentlige sektor reducere sine omkostninger til kontanthjælp i den del af året, samtidig med, at skatteindtægterne øges. Og jo længere tid effekten af tiltaget holder (dvs. jo længere tid de mennesker, for hvilke tiltaget lykkedes, er i arbejde), jo større vil den økonomiske gevinst være for det offentlige. Skandia-modellen er således forenklet sagt en investeringskalkule, der kan tage højde for tidshorisont for tiltaget og effekten af tiltaget, samt for aftagende effekt over tid. Modellen følger Socialstyrelsens anbefalinger til Samfundsøkonomiske evalueringer.

Et værktøj til dialog

Udover at være et værktøj, hvori kommuner kan udregne de økonomiske effekter for den offentlige sektor af sociale tiltag, kan Skandia-modellen være med til at systematisere den måde, man tænker sociale tiltag på. Hvis man f.eks. benytter modellen til at beregne et tiltags forventede gevinster *før* det implementeres, kan den give pejlemærker for, hvad der driver de økonomiske

gevinster for en social investering, såsom hvor stor effekten af investeringen skal være, for at tiltaget betaler sig hjem (og hvad der sker, hvis der er tilbagefald). Skandia-modellen kan også være med til at skabe dialog, kommunerne og/eller forvaltningerne imellem. Ved at beregne det økonomiske potentiale af sociale tiltag på samme måde fra det ene sociale tiltag til det andet, vil Skandia-modellen være med til at skabe dialog og samarbejde på tværs - og særligt vil det være muligt at sammenligne forudsætningerne for den økonomiske gevinst på tværs af interessenter. Derudover er det muligt at beregne gevinsterne på en længere tidshorisont.

Uddannelse i brug af modellen

Skandia-modellen (version november 2015) er et regneværktøj, som bliver stillet gratis til rådighed for kommuner og offentlige instanser af Skandia under forudsætning af, at de involverede medarbejdere deltager i et 3 dages uddannelsesforløb (der også er gratis).

I 2015 (per 6. november) er der uddannet 14 kommuner i brug af Skandia-modellen og flere starter uddannelse i 2016. Derudover er dele af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt Socialstyrelsen uddannet. Et af de vigtigste punkter i uddannelsesforløbene har været kommunernes eget datagrundlag og tværfaglige samarbejde, med fokus på, hvilket input man skal komme med i modellen.

Hvis du vil vide mere om Skandia-modellen er du velkommen til at skrive til udenforskabetspris@skandia.dk eller læse mere på udenforskabetspris.dk.